

COMENTARI SOBRE “HORITZONS I RUTES”

abans desconeixíem. Del primer, Mn. Geis en traduí el seu “Rosari”, que després George Brassens popularitzà posant-hi la seva música i la seva veu. Encara alguna vegada en rellegeixo la traducció, que Mn. Geis inclogué al seu llibre “Glossari de pietat”, editat l’any 1935 per la benemèrita Biblioteca Sabadellenca. De Paul Claudel, un de nosaltres en traduí una prosa, que després de passar pel sedàs del mestre, fou publicada amb tots els honors a “FLAMA”, portanveu d’aquella enyorada Federació de Joves Cristians de Catalunya, de la qual formàvem part els components del grupet.

Del 1932 al 1936 duraren les tertúlies, acollides a la serena bonhomia de Mn. Geis. Les féu acabar la guerra civil. Recordo encara la darrera, el dia 18 de juliol del 1936, dia de Sant Camil, en la qual Mn. Geis ens comentà un article que el Canonge Cardó havia publicat a “La Paraula Cristiana”, sobre la necessitat d’estudiar l’adaptació del català al lèxic científic de l’època, ja que en determinades disciplines encara calia recórrer a mots en llengües foranes a manca del mot autòcton. Poc pensàvem aleshores que tardaríem més de 40 anys a poder plantejar la qüestió!

Siguin, doncs, aquestes ratlles de record, un homenatge a Mn. Geis d’aquells seus deixebles, aleshores joves inquietos als quals ell dedicava el seu temps, el seu mestratge (i la seva paciència, no cal dir); i que no li podíem pagar més que amb el nostre afecte i la nostra admiració, que encara perduren.

És un fet anecdòtic, i gens transcendent. Però jo el considero admirable, i els que ens beneficiarem encara conservem, després de tants anys, el record i l’empremta.

Per això deia que la biografia de Mn. Geis serà un mosaic de petits fets: consells (de quantes entitats i institucions no ha sigut Consiliari, és a dir, conseller?), orientacions, mestratges ignorats per tothom llevat dels que se’n beneficiaren; apostolat silencios, (sacerdotal, literari, musical)... grans petites coses que configuren una vida de sembrador incansable de “coses benignes”, que no gira el cap enrera a saber si han fruitat; perquè sap que Déu, si escau, ja dóna l’increment.

Jesús Farrés.

Fa ja dotze anys que em vingué a les mans el primer volum de poesies de Mossèn Camil Geis. Era en aquell temps, -que avui sembla gairebé fabulós-, que es podien escriure articles parlant del que a un hom li semblava, i jo que tenia llavors costum, vaig escriure’n un, a l’enyorat “Matí” de color rosa, on només apuntava una impressió sobre el nou poeta. Recordo que acabava dient: “Quan un llibre de versos porta poesia, se’n podria parlar indefinidament”. Dic el mateix ara que els llibres ja són uns quants, i estic segur que, quan s’acabi aquesta lectura d’avui, tindreu tots aquesta mateixa impressió: ens semblarà breu, i serà lluny d’esgotar el que ens pot donar el poeta, i el que podem dir-ne i pensar-ne nosaltres.

En aquell primer llibre, recordo que la impressió més forta va ésser l’aparició d’un conreador del gènere una mica difícil de definir, però molt fàcil de conèixer, que és la balada, no gaire ajustat, es veu, al temperament de molts dels nostres poetes. Aquella mena de vaguetat, de misteri, de melangia que vé, més que del contingut del poema, de la manera d’exposar-lo, era trobada d’una manera perfecta pel llavors nou poeta, que apareixia alhora sobri i personal i ens omplia d’esperances. Seguí escrivint i publicant, i cada llibre ens anava donant alguna cosa de les que d’ell esperàvem. Recordo que, en un cert moment, i amb una franquesa potser excessiva, li vaig assenyalar el perill que es deixés temptar per la seva facilitat; i dic que el retrat era excessiu, perquè jo mateix havia d’esmentar a cada pas els seus encerts plens d’expressiva senzillesa i de veritable consciència artística.

Perdoneu que parli de mi, però és que Mossèn Geis és un poeta que jo he pogut seguir des del seu començament, i pels que duem afeerrat a l’esperit el vici de la crítica, això crea com una mena d’amistat literària més íntima que la que podem tenir amb els autors que ja hem trobat consagrats. Amistat veritable, i alhora esperança que faci quedar bé el nostre primer judici. No cal que us

digui com en el cas de Mossèn Geis les esperances han estat acomplertes. Darrerament hem llegit dos nous llibres d’ell, “Rosa Mística” i “Horitzons i rutes”, on el poeta es mostra en la plenitud de les seves possibilitats. Lirisme ben personal, -veïem “Cor penitent”-, en mig de la senzilla popular d’arrel verdagueriana, però posada al to literari del temps. Totes les armes de la lírica nova han estat usades pel poeta amb gest peculiaríssim. I a la vegada el plantejament de problemes no ha estat defugit: cada vegada més, en l’extraordinari enriquiment del seu lèxic, en l’enfrontament amb el consonant difícil, en l’assaig de noves formes i de nous temps, aquella facilitat temptadora ha estat reduïda a la seva funció més estricta d’instrument, de cara al resultat autènticament poètic de la senzillesa aconseguida amb esforç. Mossèn Geis és el mateix que era, perquè segueix els mateixos camins, però ha arribat, seguint-los, molt més lluny; podriem dir, millor, que és ara que va acostant-se a aquell poeta que llavors pressentíem. Perquè entre els seus nous poemes retrobem, alhora que la senzillesa inicial elevada a una major perfecció, aquell to somort de vaga melangia que tanta impressió feia en les seves primeres balades. “Horitzons i rutes” ens sembla particularment un llibre reeixit, molt més treballat, molt més dens, obra ja d’un poeta madur.

Obra madura, però, esperem-ho, no encara definitiva. Allò que en els seus primers poemes era instint s’ha tornat, sense perdre l’impuls, consciència i concentració; veiem com va precisant-se i afinant-se, i no ens sabem estar d’esperar-ne encara més. En l’aridesa de l’hivern que travessem, aquesta mena d’esperances són les que ens donen coratge per a suportar el fret de fora, a nosaltres que, com els viatgers del seu poema, veiem com

*una hora mortal viatja
per una via immortal.*

Maurici Serrahima
18 maig 1944

(Article inèdit)